

چهارشنبه 18 اردیبهشت - 27 جمادی الثاني 1434 - 8 می 2013

درگذشت شاعر معاصر «غلامرضا رشید یاسمی» (1330 ش)...

18 اردیبهشت درگذر تاریخ

* درگذشت شاعر معاصر « غلامرضا رشید یاسمی» (1330 ش)

اشاره:

غلامرضا رشید یاسمی متخلص به رشید در سال 1274 شمسی در کرمانشاه دنیا آمد. پس از گذراندن تحصیلات ابتدائی در زادگاه خود و مدرسه سن لویی تهران، بر اثر ذوق فطری و مؤانست با استادان فن خصوصاً ملك الشعراء بهار به سرودن شعر پرداخت و سپس به استادی دانشکده ادبیات و عضویت فرهنگستان ایران نائل آمد. او با همکاری ملك الشعراء بهار، ادیب و شاعر آن زمان، مجله دانشکده را تأسیس کرد و آنگاه به عضویت انجمن ادبی ایران درآمد. رشید یاسمی در این مجله و در روزنامه‌های دیگر آن دوران همچون نوبهار، آینده و ارمغان آثار و نوشته‌های خود را منتشر می‌کرد و به علت انتشار مقالات ادبی و انتقادی در روزنامه شفق سرخ، شهرت بسزایی یافت. وی با یادداشتن زبان‌های فرانسه، پهلوی، عربی و انگلیسی کتب بسیاری اعم از ترجمه و تألیف را به سرمایه فرهنگی کشور افزوده است که از بین آنها می‌توان به کتب تاریخ ملل و نحل، آیین نگارش و تاریخ ادبیات معاصر اشاره نمود. این استاد توانا همچنین کتبی نظیر ایران در زمان ساسانیان، تاریخ ادبیات ایران و تاریخ عمومی را ترجمه کرد. رشید یاسمی، در شاعری، سبک قدما را به کار بسته و شعر را در نهایت سلامت می‌سرود. وی مدتی در وزارت فرهنگ و دارایی، در پست‌های حساس بود و سپس در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران به تدریس تاریخ پرداخت. استاد رشید یاسمی در اسفند ماه 1327 ش در حین سخنرانی دچار سکتة ناقص گردید و مدتی در بیمارستان بستری بود، تا اینکه در هجدهم اردیبهشت سال 1330 ش، پس از یکسال بیماری، در 56 سالگی چشم از جهان فرو بست.

* در خیابان خورشید بین مأمورین انتظامی و مخالفین رژیم زد و خوردی در گرفت و در نتیجه ستوان دوم علاء الدین جاوید به قتل رسید (1351 ش)

* پروفیسور انوشیروان پویان وزیر بهداشتی ایران به سمت رئیس مجمع عمومی جهانی بهداشت تعیین شد (1353 ش)

* مأمورین صلیب سرخ جهانی وارد ایران شدند (1356 ش)

* دانشگاه تبریز پس از چند روز آرامش مجدداً صحنه تظاهرات شورانگیز جوانان شد. (1357 ش)

27 جمادی الثاني در گذر تاریخ

* درگذشت « حسین بن احمد بن حجاج» شاعر معروف شیعه (391 ق)

اشاره:

ابوعبدالله حسین بن احمد بن حجاج، معروف به ابن حجاج ادیبی فاضل و ماهر بود که با سیدمرتضی و سیدرضی از دانشمندان قرن چهارم هجری در یک عصر زندگی می‌کرد. او از شعرائی دوستدار اهل بیت رسالت و دشمن سرسخت دشمنان دین بود و در هر مورد اشعار فراوانی سروده است. مشهور است که در خواب سیدرضی، ابن حجاج از جانب اهل بیت به عنوان شاعر اهل بیت مطرح گردیده است. از آثار ابن حجاج، می‌توان به دیوان ده جلدی او اشاره کرد که در موزه‌های مختلف جهان نگهداری می‌شود. وی در مکانی بین بغداد و کوفه وفات یافت و طبق وصیت ابن حجاج، بدنش را در سمت پایین پای امام موسی کاظم (ع) دفن کردند.

* رحلت فقیه جلیل، آیت الله « میرزا ابوالحسن مشکینی» عالم مسلمان (1358 ق)

اشاره:

میرزا ابوالحسن مشکینی، عالم دینی، فقیه اصولی و مدرس برجسته‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی نجف اشرف در سال 1305 ق در اطراف اردبیل به دنیا آمد. وی از نوجوانی در محضر درس علمای برجسته‌ی عصر خویش حضور یافت و در نهایت، عالمی توانا شد. میرزای مشکینی در 23 سالگی راهی نجف شد و از محضر درس حضرات آیات آخوند خراسانی، شیخ الشریعه‌ی اصفهانی و سید محمد کاظم یزدی بهره‌مند گردید. بعدها به کربلا رفت و در درس میرزا محمدتقی شیرازی شرکت جست. میرزا ابوالحسن مشکینی در فقه، اصول فقه و تفسیر از دانش در خور توجهی برخوردار بود. از میرزا ابوالحسن مشکینی آثار بسیاری بر جای مانده است که از بین آنها می‌توان به حاشیه بر مکاسب شیخ انصاری، الفوائد الرجالیة و المناسک اشاره کرد. میرزای مشکینی سرانجام در 53 سالگی در کاظمین وفات یافت و پیکرش را پس از انتقال به نجف، در صحن شریف علوی به خاک سپردند.

* پناهنده شدن «محمدعلي شاه قاجار» به سفارت روس (1327 ق)

اشاره:

با گسترده‌تر شدن آتش انقلاب در نقاط مختلف کشور، نهضتي براي فتح تهران توسط مشروطه خواهان ايجاد گرديد و پيروي آنان را به دنبال آورد. در نبردي که بين قواي محمدعلي شاه قاجار و آزادي خواهان در نزديکي تهران روي داد، قواي دولتي شکست خورده و طرف پيروز در 24 جمادي الثاني 1327 رو به تهران نهاد. اين درگيري ها در تهران ادامه يافت و سرانجام تهران به تصرف مشروطه طلبان درآمد. در اين هنگام، محمد علي شاه که خود را در برابر آزادي خواهان ناتوان ديد در روز 27 جمادي الثاني به سفارت روسيه پناهنده شد و لياخوف روسي نيز خود را به فاتحان تهران تسليم کرد. بعد از ظهر همان روز، در جلسه اي فوق العاده، محمدعلي شاه، از سلطنت کنار گذاشته شد و فرزند يازده ساله ي وي، احمد ميرزا را به عنوان پادشاه معرفي کردند. چون احمد شاه کودک بود، نيابت سلطنت او را به عضدالملک، رييس سالخورده ي ايل قاجار سپردند و بدین ترتيب دوره ي استبداد صغير که در حدود سيزده ماه به طول انجاميده بود به پايان رسيد.

8 مي در گذر تاريخ

* اعدام «آنتوان لاوازيه» دانشمند فرانسوي در جريان انقلاب کبير فرانسه (1794م)

اشاره:

آنتوان لاوازيه کاشف و دانشمند شهير فرانسوي و از بنيان گذاران علم شيمي نوين، در 26 اوت سال 1743م در پاریس به دنيا آمد. وي در ابتدا رشته حقوق را به پايان رساند ولي به دليل علاقه زياد به علوم پايه، وارد اين عرصه گرديد. از اين رو از جواني زير نظر استاداني ماهر، نجوم، گياه شناسي و شيمي و زمين شناسي را به خوبي فراگرفت و در 25 سالگي به عضويت فرهنگستان سلطنتي علوم برگزيده شد. از اين زمان بود که تحقيقات خود را بر روي شيمي و فيزيولوژي متمرکز نمود و به اکتشافات مهمي نائل آمد. لاوازيه در ضمن تحقيقات خود، هوا را تجزيه کرد و عناصر تشکيل دهنده آن را شناخت. او بدین ترتيب گاز اکسيژن و اهميت آن را در عمل احتراق کشف نمود و همچنين موفق شد، هوا را از ترکيب عناصر اوليه آن بسازد. او اولين کسي بود که ثابت کرد حرارتي که بدن دارد نتيجه احتراق کندي است که به طور مداوم در بدن ايجاد مي شود. به مناسبت همين تحقيقات، او را بنيان گذار علم فيزيولوژي و بيوشيمي مي دانند. وي پژوهش ها و آزمايش هاي گسترده اي در علم شيمي انجام داد آزمايش ها، قانون بقا و پايندي ماده را به اثبات رسانيد. به موجب اين اصل، هيچ چيز نه به خودي خود به وجود مي آيد و نه از بين مي رود. اين قانون پايه و اساس فرمول هاي مهم شيمي امروز است و طبق آن اگر دو يا چند عنصر با هم ترکيب شوند، عناصر ديگري به وجود مي آيد که وزنشان با وزن عناصر اوليه يکي است. لاوازيه نقش اکسيژن را در تنفس جانوران و گياهان بيان کرد و حرارت بدن را نيز اندازه گيري نمود. او تأليفات زيادي از خود بر جاي نهاد که مي توان به آثاري هم چون ثروت هاي زيرزميني امپراتوري فرانسه، درباره منابع طبيعي و آب و همچنين احتراق فسفر و گوگرد اشاره کرد. فعاليت هاي علمي لاوازيه گاه بر اثر اشتغالات فني و سياسي که از طرف دولت به او ارجاع مي شد وقفه و رکود پيدا مي کرد. يکي از اين ماموريت ها، مسؤليت جمع آوري ماليات مردم فرانسه بود که به او داده شد. اما پس از انقلاب کبير فرانسه، بر اثر جو سازي هاي که عليه اين دستگاه صورت گرفت، مسؤلان آن به صورت افرادي خون خوار و منفور معرفي شدند که هم چون زالو هاي خون خوار خون مردم را مي مکيده اند و از آنها ماليات مي گرفته اند. لذا همگي را دستگير و محاکمه کردند. لاوازيه هم که نتوانسته بود بي گناهي خود را در اين محاکمه جنجالي ثابت کند، محکوم به اعدام شد و سرانجام در روز هشتم مه 1794م، در 51 سالگي به زير تيغ گيوتين رفت. يکي از دانشمندان فرانسه، پس از مرگ لاوازيه گفت: تنها يک لحظه وقت براي بریدن لاوازيه صرف شد و شايد تا يک صد سال، زمان نتواند سر ديگري همانندش به وجود آورد.

* روز جهاني صليب سرخ و هلال احمر (1864م)

اشاره:

صليب سرخ، عنوان سازماني بين المللي است که براي تسکين آلام بشري و حفظ و پيشرفت بهداشت عمومي، بر طبق موافقتنامه ژنو در سال 1864م و خاصه در نتيجه مساعي شخصي به نام ژان هانري دونان سوئيسي، تشکيل يافت. او در سال 1862م پيشنهاده کرد که خدمت به رنجوران و زخمي هاي نظامي، فعاليتي بي طرف محسوب شود. اين پيشنهاده با استقبال انجمن هاي امور خيريه مواجه شد و موافقتنامه کنفرانس بين المللي ژنو در سال 1864م براي بهبود وضع مجروحان نظامي تدوين گرديد. از آن پس جمعيت هاي ملي صليب سرخ به وجود آمده و گسترش پيدا کرد. همچنين به پاس تلاش هانري دونان، روز هشتم مه، سالروز تولد وي به عنوان روز جهاني صليب سرخ تعيين شد. در سال 1963م، در 88 کشور جهان، جمعيت هاي ملي صليب سرخ به وجود آمد که در مقاطع گوناگون با هدف کمک متقابل و همکاري و توسعه فعاليت هاي مربوطه، به ويژه در زمان صلح فعاليت مي کرد. فعاليت صليب سرخ بين المللي جهاني پس از پايان جنگ جهاني دوم توسعه فراواني يافت. همچنين در کشورهای اسلامي به جاي صليب سرخ، هلال احمر به عنوان نماد اين سازمان به کار گرفته شد. در ايران، جمعيت شير و خورشيد سرخ فعاليت داشت که پس از پيروي انقلاب اسلامي، ايران نيز علامت هلال احمر را براي اين فعاليت پذيرفت. مطابق آخرين آمار، 126 جمعيت صليب سرخ و هلال احمر با بيش از 250 ميليون نفر عضو در سطح جهان فعاليت دارند.

* مرگ «جان استوارت ميل» فيلسوف و سياستمدار شهير انگليسي (1873م)

اشاره:

جان استوارت میل، فیلسوف و نظریه‌پرداز انگلیسی، در 20 مه 1806م در شهر لندن به دنیا آمد و از کودکی به تحصیل دانش روی آورد. وی از ده سالگی مطالعه آثار افلاطون و دیگر فلاسفه را آغاز کرد و در هفده سالگی وارد کمپانی هند شرقی گردید. میل پس از آن به شعر و ادب گرایش یافت و علاوه بر فراگیری موسیقی، آثار ادبی نویسندگان برجسته را مطالعه نمود. وی بعدها وارد سیاست شد و مدت‌ها نمایندگی پارلمان را پذیرفت، اما وارد هیچ حزب و دسته‌ای نگردید و فقط نظریه خویش را مورد بحث قرار می‌داد. جان استوارت میل مؤسس مکتب سودگری یا سودخواهی بود. بر اساس این نظریه، آنچه که متضمن و دربرگیرنده حداکثر خیر و سود برای بیشتر مردم است، میزان اخلاقی بودن آن است. میل در اخلاق نیز طرفدار مذهب سودگری و اصالت لذت است. وی سعادت را در لذت و سود، و عدم سعادت را در آلم و زیان می‌داند و اعتقاد دارد که برای رسیدن به سعادت، باید لذت را افزایش داد و از رنج و درد کاست. میل در فلسفه و روش علمی معتقد به تجربه و آزمایش است. به عقیده او، اساس دانش بشری بر دریافت‌های مستقیم از موجودات خارجی است ولی بیشتر، علم آن از راه استنتاج به دست می‌آید. عقاید میل سبب اصلاحات اجتماعی و سیاسی زیادی شد و در اقتصاد و فلسفه بعد از خود نیز تاثیر گذاشت. نظام منطقی میل، نظام استقرایی قیاسی است که در آن، استقرا یعنی از مشاهده حقایق جزئی به اصول کلی رسیدن و قیاس یعنی از اصول کلی به حقایق جزئی رسیدن. به عقیده وی، تنها با این نظام منطقی است که ما می‌توانیم امیدوار باشیم که معارف کهن را به اثبات رسانیم و به کشف معارف جدید نائل گردیم. جان استوارت میل، کتاب‌ها و رساله‌های مختلفی درباره افکار خود نگاشت که اصول اقتصاد سیاسی، اصول علم اقتصاد و آزادی از آن جمله‌اند. جان استوارت میل سرانجام در هشتم مه 1873م، در 68 سالگی درگذشت.

* تولد «؛ هاری ترومن» سی و سومین رئیس جمهور امریکا (1884م) (ر.ک: 26 دسامبر)
* ویران شدن شهر «؛ سن پیر» فرانسه بر اثر آتشفشان (1902م)

اشاره:

در اثر آتشفشان کوه مون پلیه در جنوب فرانسه در روز هشتم مه 1902م، شهر سن پیر که در دامنه این کوه قرار داشت از بین رفت. در این فاجعه که تنها سه دقیقه طول کشید، سی هزار نفر جان خود را از دست دادند. آتشفشان مون پلیه، سال‌ها خاموش بود و انفجار آن نیز ناگهانی بود. این آتشفشان از سال 1902م به بعد همچنان غیر فعال و خاموش است.

* اعلام پایان جنگ جهانی دوم در اروپا (1945م)

اشاره:

با آغاز سال 1943م و شروع عقب‌نشینی و شکست ارتش آلمان و متحدان هیتلر، دوره زوال جنگ جهانی دوم نیز آغاز شد. در خلال سال 1944م، روس‌ها به پیشروی سرسختانه خود به سمت غرب ادامه دادند و بخش عمده بالکان را پاکسازی کردند. در بهار سال 1945م آلمان در میان دو نیروی سهم‌گین گرفتار آمده بود. نیروهای متفقین از سمت غرب به شرق می‌تاختند و نیروهای شوروی، در اواخر آوریل، برلین را در محاصره گرفته بودند. در نهایت، نیروهای کشورهای غربی و شوروی در روزهای اولیه ماه مه، در مرکز آلمان به یکدیگر پیوستند و با سقوط برلین و خودکشی هیتلر، جنگ جهانی دوم در اروپا پایان یافت. از این رو در هشتم مه 1945م، وینستون چرچیل نخست‌وزیر وقت انگلستان با توافق سه دولت متفق خود یعنی امریکا، شوروی و فرانسه، ضمن اعلام خبر تسلیم بدون قید و شرط آلمان، این روز را عید پیروزی نام‌گذاری کرد. به این ترتیب، جنگ شش ساله بین متفقین و متحدین با شکست آلمان پایان پذیرفت و کابوس وحشتناک آن به اتمام رسید. در این حال، هر چند آتش جنگ در اروپا خاتمه یافت ولی شعله‌های آن همچنان در جنوب شرقی آسیا زبانه می‌کشید، تا این‌که سه ماه بعد، در اوت 1945م با بمباران هسته‌ای هیروشیما و ناکازاکی توسط امریکا، جنگ در این نقطه نیز پایان پذیرفت. جنگ در اروپا بیش از پنج سال و هشت ماه به طول انجامید. در طول این مدت، قریب یکصد میلیون نفر در کشورهای متخاصم بسیج شدند و بیش از چهار میلیون نفر نیز کشته شدند. بیشترین تلفات جنگ دوم جهانی را شوروی متحمل شد که رقمی بالغ بر بیست میلیون نفر می‌باشد. همچنین تلفات آلمان 5/4 میلیون نفر، فرانسه 2 میلیون نفر، انگلستان 2/1 میلیون نفر، امریکا یک میلیون نفر، ایتالیا 760 هزار نفر و... هزینه این جنگ بیش از 1150 میلیارد دلار برآورد شد که بیش از 230 میلیارد دلار خسارت وارد بر شهرها و تأسیسات عمومی را هم باید به آن افزود.

* تولد پل گوگن ، نقاش فرانسوی (1848م)

اشاره:

نقاش و تندیس‌گر برجسته فرانسوی در (۸ مه ۱۹۰۳ میلادی) برابر با 18 اردیبهشت 1390 دیده به جهان گشود. آثار بسیاری با دید و نگاه امپرسیونیست‌ها از او به جای مانده است. او یکی از مهم‌ترین چهره‌های سبک پسادریافتگری یا پست‌امپرسیونیسم بود. رنج و مصائب بشری محور اصلی نقاشی‌های وی بوده و او را که دل‌بسته گذشته بود، بر آن داشت که برای دستیابی به یک زندگی ساده و ابتدایی، اروپای پر هیاهو و پر زرق و برق را ترک کرده و به تاهیتیسیفر کند. گوگن آثار زیبا و منحصر به فردی را در این جزیره‌ی زیبا و رویایی خلق کرد. رنگ نقش مهمی در نشان دادن احساسات پنهانی و نهفته او ایفا می‌کرد و سادگی و ناب بودن از ویژگی‌های آثارش بود.

* امضاء قرارداد موذت دریانوردی و تجارت بین ایران و نروژ در پاریس (1930م)